

Hoofdstuk XIX Reservepersoneel en sociale zekerheid en pensioenen

1. INLEIDING

Reservisten zullen in veel gevallen ook een civiele werkgever of (andere) overheidswerkgever hebben. Omdat werkgevers geen wettelijke verplichting hebben om hun werknemer in de gelegenheid te stellen om als reservist actief te zijn, zal de werknemer vooraf met zijn civiele werkgever afspraken moeten maken omtrent zijn beschikbaarheid als reservist. In dat geval kan de reservist op basis van vrijwilligheid naast zijn arbeidsovereenkomst met zijn civiele werkgever of aanstelling bij een (andere) overheidswerkgever, die gewoon doorloopt, een arbeidsrelatie als reservist met Defensie aangaan.

2. ARBEIDSRELATIE TUSSEN DE RESERVIST EN DEFENSIE

Een reservist wordt op vrijwillige basis aangesteld als militair bij het reservepersoneel (artikel 4 van het AMAR). Er is sprake van een publiekrechtelijke aanstelling, waarbij de rechtspositie van de militair ambtenaar, zoals bijvoorbeeld het Inkomstenbesluit militairen (IBM), op de reservist van toepassing is.

De rechtspositie van de militair in werkelijke dienst is van toepassing zodra en voor zolang de reservist in werkelijke dienst is. De militaire rechtspositie maakt dan ook in de regel geen onderscheid tussen beroepspersoneel en reservepersoneel en is bepalend voor de inhoud van de arbeidsrelatie die de reservist met Defensie heeft. Voor bepaalde reservisten, zoals medisch specialisten die werkzaam zijn in relatieziekenhuizen, bestaat er daarnaast ook een contractuele relatie tussen Defensie en de civiele werkgever van de reservist.

Hierna volgt een aantal arbeidsvoorwaarden van de reservist in relatie tot sociale zekerheid en pensioenen.

3. RESERVIST EN ZIEKTEKOSTEN

De militair in werkelijke dienst neemt verplicht deel aan de ziektekostenverzekering militairen die wordt uitgevoerd door de Stichting Ziektekostenverzekering Krijgsmacht (SZVK). De SZVK heeft ter uitvoering van het grootste deel van de verzekeringstaken een contract met Univé Verzekeringen. Univé Verzekeringen treedt op als feitelijk uitvoerend ziektekostenverzekeraar (Zie verder hoofdstuk XVII onder punt C.).

Met de invoering van de Zorgverzekeringswet is dit onderscheid en de wachttijd van 100 dagen komen te vervallen. De militair in werkelijke dienst is van de verzekeringsplicht van de Zorgverzekeringswet uitgezonderd. Op het reservepersoneel rust echter ook gedurende de periode in werkelijke dienst

Hoofdstuk XIX Reservepersoneel en sociale zekerheid en pensioenen

de verzekeringsplicht van de Zorgverzekeringswet. Reservepersoneel ontleent ook gedurende hun periode in werkelijke dienst geen aanspraken aan de ziektekostenverzekering krijgsmacht.

4. RESERVIST EN ZIEKTE EN ARBEIDSONGESCHIKTHEID

a. Uitgangspunt

Uitgangspunt is dat de arbeidsovereenkomst bij de civiele werkgever of aanstelling bij de overheidswerkgever gedurende de periode in werkelijke dienst niet wordt beëindigd maar blijft voortbestaan.

b. Reservist in werkelijke dienst en ziekte

Gedurende de periode dat de reservist (nog) in werkelijke dienst verblijft en hij ziek is of hem een ongeval is overkomen, is de (start van de) re-integratie van de reservist een verantwoordelijkheid van Defensie. Voor de reservist geldt overigens bij Defensie geen ontslagbeschermingstermijn bij ziekte van 2 jaren (Zie verder hoofdstuk VII). Dit betekent dat het verblijf in werkelijke dienst ondanks de ziekte op enig moment zal eindigen.

c. Reservist uit werkelijke dienst en ziekte

i. Ziekmelding en re-integratie

De reservist die niet meer in werkelijke dienst verblijft en zijn arbeid bij zijn civiele werkgever wegens ziekte (nog) niet kan hervatten, dient zich bij zijn civiele werkgever ziek te melden. De reservist met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd (dan wel een publiekrechtelijke aanstelling voor onbepaalde tijd) heeft in de regel een ontslagbeschermingstermijn van 2 jaren bij zijn civiele werkgever. De civiele werkgever is vanaf dat moment ook verantwoordelijk voor de re-integratie (Zie verder hoofdstuk VI).

ii. Bijzondere uitkering terzake van derving van inkomsten uit arbeid

Indien er sprake is van dienstverband, een ziekte of gebrek dat verband houdt met de uitoefening van de militaire dienst, en de reservist is tijdelijk niet in staat de inkomsten te verwerven, die hij uit hoofde van zijn beroep of bedrijf gemiddeld verdiende of zou kunnen verdienen, heeft hij aanspraak op een bijzondere uitkering van Defensie (artikel 124 van het AMAR).

Deze maandelijkse uitkering duurt behoudens bijzondere gevallen ten hoogste 2 jaar. De hoogte van de uitkering is gelijk aan het verschil tussen hetgeen hij daadwerkelijk aan inkomsten heeft en de inkomsten die hij uit hoofde van zijn beroep of bedrijf gemiddeld verdiende. Indien deze inkomsten niet kunnen worden

Hoofdstuk XIX Reservepersoneel en sociale zekerheid en pensioenen

vastgesteld, wordt gekeken naar de inkomsten die hij zou kunnen verdienen met arbeid die voor zijn krachten en bekwaamheid is berekend.

De aanspraak op deze uitkering bestaat niet indien de reservist uit andere hoofde aanspraak heeft op inkomsten. Onder inkomsten wordt, met uitzondering van de bovenwettelijke invaliditeitsvoorzieningen (Zie verder onder punt c. van dit hoofdstuk), verstaan: wettelijke sociale zekerheidsuitkering(en), particuliere verzekeringen bij arbeidsongeschiktheid, loon van de civiele werkgever, bovenwettelijke uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid. Aangezien de civiele werkgever in de regel een wettelijke loondoorbetalingsverplichting bij ziekte heeft, zal deze uitkering in veel gevallen niet tot uitkering komen.

d. Voorzieningen van Defensie bij arbeidsongeschiktheid en invaliditeit

i. Wettelijke uitkering bij arbeidsongeschiktheid

Bij ziekte en arbeidsongeschiktheid kan de reservist in eerste instantie terugvallen op de wettelijke werknemersverzekeringen, zoals de Ziektewet (ZW)(Zie verder hoofdstuk II) en Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) (Zie verder hoofdstuk III). Deze wettelijke werknemersverzekeringen gelden zowel voor werknemers in het bedrijfsleven als voor al het overheidspersoneel.

ii. Bovenwettelijke uitkeringen van Defensie bij arbeidsongeschiktheid en invaliditeit

Defensie heeft ten aanzien van de wettelijke sociale zekerheid een aantal aanvullende bovenwettelijke voorzieningen tot stand gebracht. Deze voorzieningen zien met name op de situatie waarbij de reservist in werkelijke dienst ten gevolge van de uitoefening van de militaire dienst ziek is geworden of een ongeval is overkomen.

Voor de hoogte van de uitkering is het belang of er sprake is van dienstverband. Daarbij wordt er onderscheid gemaakt tussen arbeidsongeschiktheid met dienstverband (bedrijfsongeval tijdens vredessituaties) en invaliditeit met dienstverband (ongeval met dienstverband tijdens buitengewone of daarmee vergelijkbare omstandigheden).

1. Verhoogd arbeidsongeschiktheidspensioen

Indien er sprake is van arbeidsongeschiktheid met dienstverband (Zie verder hoofdstuk VIII) heeft de reservist in aanvulling op zijn wettelijke uitkering op grond van de WIA afhankelijk van de invulling van zijn resterende verdien capaciteit recht op een verhoogd arbeidsongeschiktheidspensioen. Het reguliere arbeidsongeschiktheidspensioen wordt met 10% verhoogd.

Hoofdstuk XIX Reservepersoneel en sociale zekerheid en pensioenen

2. Invaliditeitspensioen en bijzondere invaliditeitsverhoging (smartengeld)

Indien er sprake is van invaliditeit met dienstverband (Zie verder hoofdstuk VIII onder D) heeft de reservist afhankelijk van de mate van invaliditeit recht op een invaliditeitspensioen. Het invaliditeitspensioen bedraagt afhankelijk van de mate van invaliditeit maximaal 100%.

Indien er recht bestaat op een invaliditeitspensioen kan tevens recht op de bijzondere invaliditeitsverhoging bestaan. Deze bijzondere invaliditeitsverhoging wordt ook wel smartengeld genoemd en bedraagt maximaal 40% (Zie verder hoofdstuk VIII onder D).

3. Berekeningsgrondslag van de uitkeringen

De berekeningsgrondslag van het (verhoogd) arbeidsongeschiktheidspensioen en het invaliditeitspensioen en de bijzondere invaliditeitsverhoging worden gebaseerd op het bedrag aan inkomsten dat de reservist in het jaar voorafgaande aan het einde van zijn werkelijke dienst uit hoofde van zijn beroep of bedrijf zou hebben kunnen genieten indien hij niet in werkelijke dienst zou zijn geweest.

4. Beroepsincident

Geldt ook voor reservisten (zie hoofdstuk IV).

- iii. Voorzieningenregeling Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers (VMOD)
Defensie kent een aparte regeling waarin een aantal aanvullende voorzieningen is opgenomen die zijn bedoeld voor (onder andere) de reservist die tijdens buitengewone of daarmee vergelijkbare omstandigheden als gevolg van de uitoefening van de militaire dienst invalide is geraakt (Zie verder hoofdstuk XVIII onder punt F).

e. Ontslag wegens blijvende dienstongeschiktheid

Indien de reservist niet meer aan de inzetbaarheidseisen als militair kan voldoen, kan dit leiden tot blijvende dienstongeschiktheid (Zie verder hoofdstuk IV). Dienstongeschiktheid geeft aan dat de militair om medische redenen niet meer geschikt is voor het vervullen van de militaire dienst. Dienst(on)geschiktheid wordt door Defensie zelf beoordeeld. In voorkomend geval zal de reservist ontslag wegens dienstongeschiktheid worden verleend.

Let op: De reservist ontleent geen aanspraken aan de Suppletieregeling gedeeltelijk arbeidsongeschikten sector defensie (Zie verder hoofdstuk VIII.).

Hoofdstuk XIX Reservepersoneel en sociale zekerheid en pensioenen

f. Arbeidsongeschiktheid en invaliditeit en de civiele werkgever

De civiele werkgever van de reservist ontvangt in de regel geen vergoeding van Defensie indien zijn werknemer (en reservist) arbeidsongeschikt dan wel invalide raakt. Indien de arbeidsongeschiktheid is veroorzaakt door fouten van Defensie, dan heeft de civiele werkgever de mogelijkheid om Defensie daarvoor aansprakelijk te stellen en een schadeclaim bij Defensie in te dienen.

Dit uitgangspunt is overigens hetzelfde als bij andere vrijwilligerswerkzaamheden ten behoeve van het algemeen belang, zoals bijvoorbeeld de vrijwillige brandweer of de reservepolitie. In die gevallen ontvangt de civiele werkgever evenmin een vergoeding.

5. RESERVIST EN OUDERDOMS- EN NABESTAANDENPENSIOEN

a. Wettelijke uitkering bij ouderdom en overlijden

Bij ouderdom en overlijden kan de reservist dan wel zijn nabestaanden in eerste instantie terugvallen op de wettelijke volksverzekeringen, de Algemene Ouderdomswet (AOW)(Zie verder hoofdstuk XV onder B) respectievelijk de Algemene Nabestaandenwet (ANW)(Zie verder hoofdstuk XVI onder A).

b. Bovenwettelijke voorzieningen van Defensie bij ouderdom en overlijden

- i. Reservistenpensioen 'oude stijl' en opkomsttoelage
Tot 1 januari 1999 gold voor reservisten een (pensioen)stelsel dat voor een zeer beperkte groep reservisten en onder zeer strikte randvoorwaarden voorzorg in een diensttijdpensioen. Dit wordt ook wel het reservistenpensioen 'oude stijl' genoemd. Op 1 januari 1999 is dit reservistenpensioen 'oude stijl' afgeschaft en ter compensatie is de zogenoemde opkomsttoelage ingevoerd. Voor iedere dag dat de reservist in werkelijke dienst was, bestond vanaf dat moment recht op deze opkomsttoelage. De opkomsttoelage was bedoeld om vrijwillig een eigen individuele particuliere pensioenvoorziening te treffen.
- ii. Reservistenpensioen 'nieuwe stijl', de Kaderwet militaire pensioenen
Op 1 juni 2001 is de Kaderwet militaire pensioenen (Zie verder hoofdstuk XIV) in werking getreden. De opkomsttoelage is, ondanks de inwerkingtreding van de Kaderwet militaire pensioenen, gehandhaafd. Op basis van de Kaderwet militaire pensioen bouwen reservisten vanaf 1 juni 2001, voor iedere dag dat zij in werkelijke dienst zijn en bezoldiging hebben ontvangen, op dezelfde wijze als beroepsmilitairen een aanvullend ouderdomspensioen (Zie verder hoofdstuk XV onder punt C) en aanvullend nabestaandenpensioen (Zie

Hoofdstuk XIX Reservepersoneel en sociale zekerheid en pensioenen

verder hoofdstuk XVI) op. Dit wordt ook wel het reservistenpensioen 'nieuwe stijl' genoemd. De opbouw van het (gewone) aanvullende ouderdoms- en nabestaandenpensioen vindt plaats op basis van het pensioenreglement van het ABP. Omdat reservisten niet doorlopend in werkelijke dienst zijn, wordt door het ABP overigens maar één maal in de zes jaar een pensioenoverzicht toegezonden.

Let op: In het akkoord arbeidsvoorwaardenbeleid sector Defensie 2007-2009 is opgenomen dat de grondslag voor de opkomsttoelage met het opnemen van het militair pensioen in het ABP pensioenreglement is komen te vervallen. De opkomsttoelage wordt de komende jaren dan ook afgebouwd. De opkomsttoelage bedraagt per 1 januari 2008: € 21,43, per 1 januari 2009: € 14,29 en per 1 januari 2010: € 7,15. De aanspraak op de opkomsttoelage komt per 1 januari 2011 (volledig) te vervallen.

1. Bovenwettelijk aanvullend ouderdomspensioen

Het door de reservist opgebouwde ouderdomspensioen komt bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd als aanvulling op wettelijke uitkering op grond van de AOW tot uitkering.

Het aanvullende ouderdomspensioen voor militairen is gebaseerd op een gemitigeerd eindloonstelsel (zie verder hoofdstuk XIII onder punt C).

Voor de uiteindelijke berekening van het ouderdomspensioen worden alle dagen waarop de reservist in werkelijke dienst is geweest en waarvoor de pensioenbijdrage op zijn bezoldiging is ingehouden bij elkaar opgeteld en herleid tot pensioenjaren. Vervolgens wordt aan de hand van de pensioengrondslag de hoogte van het aanvullende ouderdomspensioen vastgesteld.

De berekeningsgrondslag wordt gebaseerd op zijn inkomsten als reservist.

2. Bovenwettelijk aanvullend nabestaandenpensioen

a. Overlijden zonder dienstverband

Indien de reservist komt te overlijden en er is geen verband met de uitoefening van de militaire dienst hebben zijn nabestaanden op basis van het Pensioenreglement van het ABP recht op een aanvullend nabestaandenpensioen. Dit aanvullend nabestaandenpensioen geeft een aanvulling op wettelijke uitkering op grond van

Hoofdstuk XIX Reservepersoneel en sociale zekerheid en pensioenen

de Algemene Nabestaandenwet (ANW) of ANW-compensatie (Zie verder hoofdstuk XVI onder A respectievelijk B).

De hoogte van het aanvullend nabestaandenpensioen voor de overblijvende partner wordt afgeleid van het fictieve ouderdompensioen. Er wordt berekend wat het ouderdompensioen zou zijn geweest op 65-jarige leeftijd. Het nabestaandenpensioen voor de overblijvende partner bedraagt 5/7 van het ouderdompensioen. Voor halfwezen en wezen is de hoogte 1/7 respectievelijk 2/7 van het opgebouwde ouderdompensioen.

Let op: Het niveau van het aanvullend nabestaandenpensioen bij overlijden na 65 jaar voor aanspraken die vanaf 1 januari 2004 worden opgebouwd, is teruggebracht van 5/7 naar 5/14 van het ouderdompensioen.

Omdat het nabestaandenpensioen wordt afgeleid van het ouderdompensioen, is ook het nabestaandenpensioen gebaseerd op zijn inkomsten als reservist.

b. Overlijden met dienstverband

Indien de reservist komt te overlijden en er is sprake van verband met de uitoefening van de militaire dienst hebben zijn nabestaanden aanspraak op een hoger aanvullend nabestaandenpensioen. Het hogere aanvullende nabestaandenpensioen wordt niet afgeleid van het (fictieve) ouderdompensioen maar van het berekende invaliditeitspensioen (Zie onder punt 4 c van dit hoofdstuk).

Indien er sprake is van overlijden als gevolg van een bedrijfsongeval tijdens vredessituaties wordt het nabestaandenpensioen afgeleid van een arbeidsongeschiktheidspensioen in geval van een bedrijfsongeval. Indien er sprake is van overlijden als gevolg van buitengewone of daarmee vergelijkbare omstandigheden wordt het nabestaandenpensioen afgeleid van het invaliditeitspensioen berekend naar een mate van invaliditeit van 100%. De overblijvende partner heeft in dat geval aanspraak op 5/7 van het aldus berekende invaliditeitspensioen.

De berekeningsgrondslag van het hogere nabestaandenpensioen wordt gebaseerd op het bedrag aan inkomsten dat de reservist in het jaar voorafgaande aan het einde van zijn werkelijke dienst uit hoofde van zijn beroep of bedrijf zou hebben kunnen genieten indien hij niet in werkelijke dienst zou zijn geweest.

Hoofdstuk XIX Reservepersoneel en sociale zekerheid en pensioenen

Zie ook het hierna volgende schema:

Overlijden	
Berekening aanvullend nabestaandenpensioen voor de overblijvende partner	
Overlijden zonder dienstverband	Overlijden voor 65 jaar 5/7 van het fictieve ouderdompensioen
	Overlijden na 65 jaar (5/7 tot 1 januari 2004 en 5/14 na 1 januari 2004) van het fictieve ouderdompensioen
Overlijden als gevolg van bedrijfsongeval tijdens vredessituaties	5/7 van het arbeidsongeschiktheidspensioen in geval van een bedrijfsongeval
Overlijden als gevolg van buitengewone of daarmee vergelijkbare omstandigheden	5/7 van het invaliditeitspensioen berekend naar een mate van invaliditeit van 100%

Let op: Bij een overlijden na 65 jaar en in verband met de uitoefening van de militaire dienst blijft vooralsnog het niveau van het nabestaandenpensioen 5/7.

c. Pensioenopbouw bij Defensie en bij de civiele werkgever

In veel gevallen zal de reservist ook op basis van een pensioenvoorziening bij zijn civiele werkgever ouderdoms- en nabestaandenpensioen opbouwen. De opbouw van die pensioenrechten enerzijds en de pensioenopbouw bij Defensie anderzijds staan geheel los van elkaar en zullen in voorkomend geval onafhankelijk van elkaar tot uitkering komen.

